

ÅRSRAPPORT 2021

Dansk Vegetarisk Forening

INDHOLD

KÆRE LÆSER

Side 3

DANMARK SOM FOREGANGSLAND INDENFOR PLANTEBASEREDE FØDEVARER

Side 4

DANMARKS FØRSTE KLIMARETSSAG

Side 6

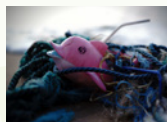
DVF'S TO HJERTESAGER

Side 7

PLANTEBASERET VIDENS CENTER: PLANTER OG ØKOLOGI GÅR HÅND I HÅND

Side 8

NY VIDEN SAT I SPIL

Side 12

FLERE OG BEDRE PRODUKTER PÅ HYLLERNE

Side 13

VI HAR BEHOV FOR FLERE 'REBÆLGER'

Side 14

FEJRING AF DVF'S 125 ÅRS JUBILÆUM

Side 15

VORES HÅB OG ØNSKER FOR 2022

Side 16

KÆRE LÆSER

På mange måder har 2021 været et historisk år i Dansk Vegetarisk Forening. Af højdepunkter kan nævnes:

- 1) Der er blevet indgået en landbrugsaftale, som afsætter 1 milliard kroner til at fremme plantebaserede fødevarer fra jord til bord. Vi har knoklet hårdt for at byde inde med både ambitioner og kvalificeret input til politikerne på tværs af partierne.
- 2) DVF fyldte 125 år, hvilket vi fejrede på Københavns Rådhus for medlemmer og offentligheden samt med vores professionelle samarbejdspartnere i CPH Food Space. Takket være idealistiske og pragmatiske medlemmer, frivillige og alle som støtter plantebaseret levevis, er vi kommet dertil, hvor vi er i dag.
- 3) Vi har sammen med Klimabevægelsen og Den Grønne Studenterbevægelse taget initiativ til Danmarks første klimaretssag om greenwashing.
- 4) DVF er med en stor bevilling fra Effective Altruism til vores politiske arbejde blevet anerkendt for at være en organisation, der gennem vores arbejde skaber resultater, som er effektive i forhold til at bevæge samfundet i en mere plantebaseret retning og derved mindske dyrs lidelse.
- 5) Vi har fra Fonden for Økologisk Landbrug fået bevillinger til gennemførelse af seks projekter: Fremme af et stærkt miljø for start-ups, videreudvikle Netværk for Fremtidens Planteproteiner, fremme af økologiske plantebaserede produkter i Danmark, eksport af økologiske plantebaserede produkter, afholdelse af en messe (Organic Plant Based Expo), samt en dybdegående analyse af markedstal og tendenser.

2021 blev også året, hvor vi atter fik mulighed for at lave fysiske arrangementer omend fortsat under hensyntagen og restriktioner. Vi har både holdt arrangementer

VORES 6 PROGRAMOMRÅDER:

- **Politisk påvirkning** – udvikling og gennemførelse af politiske initiativer samt netværk både med politikere og andre organisationer
- **Videnskab og data** – formidling af forskning indenfor især ernæring og bæredygtighed samt undersøgelser om forbrugerpræferencer
- **Samarbejde med erhvervslivet** – rådgivning af producenter, detailhandel, grossister og foodservice, samt netværksmøder
- **Uddannelse af professionelle** – inspiration og videreuddannelse til køkkenprofessionelle og ernæringsfaglige
- **Børn og unge** – oplysning og vejledning om sund ernæring til børn samt workshops om bæredygtighed og grøn madlavning for skoleklasser
- **Fællesskaber, der vokser** – events og sociale aktiviteter

på Christiansborg, Folkemødet på Bornholm, International Vegetardag i Brøndby og julefrokost på Idrætsfabrikken i København.

I vores årlige spørgeskemaundersøgelse, som vi gennemfører i samarbejde med Coop Analyse, viste det sig også, at klima/miljø nu er den væsentligste årsag til, at danskere spiser mindre kød, mens sundhed nu ligger på en 2. plads.

Vi vil gerne sige et kæmpestort tak til alle medlemmer, bidragsydere, frivillige, ansatte og samarbejdspartnere, som gør det muligt for os at arbejde for en bæredygtig omstilling af vores samfund både i forhold til flere grønne måltider og et landbrug som i højere grad dyrker mad til mennesker.

I har alle være medvirkende til, at 2021 blev et historisk år for DVF.

Rigtig god læselyst – og godt nytår.

Grønne hilsener

fra os alle i Dansk Vegetarisk Forening

Foto: Joshua Tree

DANMARK SOM FOREGANGSLAND INDENFOR PLANTEBASEREDE FØDEVARER

Mandag den 4. oktober 2021 indgik et bredt flertal i Folketinget en klimaaftale for landbrugs- og fødevarerområdet, hvilket er historisk.

Den historiske aftale indebærer blandt andet følgende:

- Der afsættes 675 millioner kroner over 8 år til en ny fond for plantebaserede fødevarer, som skal støtte udvikling af afgrøder, produktudvikling, salgs- og eksportfremme, uddannelse og vidensformidling. Fra jord til bord. Halvdelen øremærkes økologi.
- Der afsættes 580 millioner kroner fra EU's landbrugsstøtte til et nyt tiltag, hvor landmænd, der dyrker planter til menneskeføde fremfor foder til dyr, får et ekstra beløb.
- Der skal udarbejdes en national handlingsplan for plantebaserede fødevarer med konkrete målsætninger for en række nøgleområder.

Især den nationale handlingsplan og de 675 millioner kroner er banebrydende. Det er et af de største beløb, som et land i verden har afsat til at fremme plantebaserede fødevarer. Vi er allerede i dialog med vores internationale samarbejdspartnere, som netop håber på, at alle verdens lande begynder at afsætte midler til plantebaseret udvikling. Og her bliver Danmark nu et foregangsland.

Foto: Joshua Tree

Den plantebaserede satsning i landbrugsaftalen skyldes nogle visionære og engagerede politikere, der undervejs har modtaget faglige input via DVF samt vores tværgående samarbejder og initiativer med især Plantebranchen, Økologisk Landsforening og andre grønne organisationer. Vi har desuden også i 2021 holdt talrige møder med politikere fra næsten alle Folketingets partier.

Landbrugsaftalen indeholdt dog ikke tiltag, som direkte vil reducere antallet af landbrugsdyr, ligesom en række ordninger, som støtter den animalske produktion fortsætter. Men vi håber, at investeringerne i den plantebaserede sektor baner vej for, at flere landmænd kan se en økonomisk idé i at omlægge deres bedrifter og engagere sig i planter til mad til mennesker fremfor animalsk produktion.

I en efterfølgende aftale om forskningsmidler blev udvikling af plantebaserede fødevarer desuden fremhævet øverst på listen over en række konkrete indsatsområder indenfor grøn forskning, som der i alt blev bevilget 350 millioner kroner til.

Takket være en række borgeres bidrag til vores forårsindsamling og internationale bidrag fra Effective Altruism, Animal Charity

Evaluators og ProVeg har vi kunnet fokusere på det politiske arbejde og hermed muliggjort input og bidrag til de tiltag som er indeholdt i disse aftaler, og til det fortsatte arbejde med at gennemføre punkterne i landbrugsaftalen.

Vi har desuden året igennem via medierne sat fokus på nødvendigheden af plantebaserede investeringer i form af en lang række debatindlæg, radioindslag, TV-indslag og annoncer.

I forbindelse med kommunal- og regionsrådsvalget udarbejdede vi også en stor valgundersøgelse, som over 1.500 kandidater besvarede. Flere end 300 af dem er blevet

valgt ind, og det giver god grobund for, at vi i de kommende år kan holde de nyvalgte kandidater op på deres svar i undersøgelsen.

Markedet for plantebaserede fødevarer forventes at nå 1.000 milliarder kroner i 2030, viser prognoser fra Bloomberg – og 8.000 milliarder kroner i 2050 ifølge Credit Suisse.

Hvis Danmark kan få blot 2 % af det globale marked i 2030, vil det svare til 20 milliarder kroner. Beregninger fra Københavns Universitet har anslået, at det vil svare til mellem 20.000 og 40.000 arbejdspladser.

DANMARKS FØRSTE KLIMARETSSAG

I sommeren 2020 lancerede Danish Crown (DC) en af deres dyreste kampagner nogensinde - med en påstand om, at "dansk gris er mere klimavenlig, end du tror" samt anvendelsen af mærket "klimakontrolleret gris". Begge er blevet **kritiseret af både Forbrugerrådet og Concito**. I Danmark har vi en markedsføringslov, som blandt andet skal beskytte forbrugerne mod greenwashing af klimabelastende produkter. Og vi mener, at store producenter af animalske fødevarer er nødt til at erkende, at intensiv produktion af f.eks. grise, som spiser enorme mængder foder, aldrig kan blive klimavenligt. Og forbrugerne skal kende sandheden om dette - ikke vildledes.

På denne baggrund valgte DVF i samarbejde med Klimabevægelsen og Den Grønne Studenterbevægelse i juni 2021 at igangsætte en indsamling med henblik på at stævne DC for overtrædelse af markedsføringsloven.

I slutningen af juni 2021 deltog vi i et dialogmøde med DC hos Sirius Advokater, som repræsenterer os i retssagen. DC ønskede en mulighed for at fortælle mere om deres klimatiltag, herunder mærket 'Klimakontrolleret gris'.

På mødet holdt vi også et kort oplæg om nøgletallene i forhold til CO₂-udledning relateret til produktion af svinekød.

Begge parter fik på mødet præsenteret deres forskellige synspunkter, og som forventet kom DC ikke med nogle indrømmelser i forhold til vores stævning, og hvad vi mener er en overtrædelse af markedsføringsloven.

Onsdag den 30. juni meddelte **både Lidl Danmark og Coop Danmark**, at de nu har sagt nej tak til at sælge kød med mærket "klimakontrolleret gris", og i efteråret fulgte resten af de danske detailkæder efter, blandt andet fordi Greenpeace har kontaktet dem, og dermed har alle danske supermarkeds kæder valgt at stoppe salget af svinekød mærket med "klima-kontrolleret gris".

Kædernes begrundelse har været manglende dokumentation fra DC. På baggrund af detailkædernes beslutning meddelte DC den 13. oktober, at de vil indstille brugen af mærket, omend kommunikationsdirektør i DC, Astrid Gade Nielsen, i samme ombæring udtalte: "Vi vil finde en ny måde at fortælle historien på". Retssagen er under alle omstændigheder stadig relevant at gennemføre for at få dannet præcedens på dette område. Vi forventer, at sagen henvises direkte videre fra Byretten til en højere instans og ser frem til, at sagen behandles.

Tak til alle jer som har bidraget til indsamlingen, så vi kunne starte Danmarks første klimaretssag – det er vi dybt taknemmelige for. Greenwashing er en højaktuel problematik, og i Sverige har forbrugerombudsmanden i november 2021 sagsøgt Arla for deres netto-nul kampagne, der er det svenske sidestykke til "CO₂-neutral mælk kompenseret med klimakreditter".

Herudover pågår der et stort arbejde hos de grønne NGO'er for at påvirke de vejledninger for klimaanprisninger, som myndighederne arbejder på. Vi mener nemlig, at det er vigtigt, at man forholder sig til fødevarer på tværs af fødevarekategorier og derfor reelt arbejder på at nudge danskerne til at leve efter kostrådene - mere grønt og mindre kød.

DVF'S TO HJERTESAGER

Onsdag den 13. januar 2021 var DVF til virtuelt foretræde for cirka 15 politikere fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg vedrørende vores to hjertesager, som blev fremsat som beslutningsforslag i efteråret 2020.

Det drejede sig om hjertesagerne 'En grøn valgmulighed i alle offentlige køkkener' og 'Konstruktiv vejledning om vegetarisk og vegansk kost til børn'. Til foretrædet fik vi mulighed for at præsentere vores argumenter for de to beslutningsforslag, hvorpå et par udvalgsmedlemmer stillede uddybende spørgsmål. Forud for udvalgsbehandlingen var begge beslutningsforslag i december blevet behandlet i hhv. 120 og 70 minutter i Folketingssalen.

En grøn valgmulighed i alle offentlige køkkener er noget, vi i DVF har arbejdet for i årevis, fordi det handler om en basal rettighed for landets 175.000 vegetarer og veganere, og fordi det handler om de miljømæssige og sundhedsmæssige fordele ved, at alle danskere altid har mulighed for at vælge et grønt alternativ. Mere end 12.000 danskere nåede at støtte forslaget, da vi fremsatte det som et borgerforslag. Torsdag den 3. juni blev forslaget desværre nedstemt i Folketinget. Forslaget blev støttet af Fri Grønne, Alternativet, SF og Enhedslisten. Radikale og Kristendemokraterne valgte at stemme hverken for eller imod, mens Socialdemokratiet,

Venstre, Dansk Folkeparti, Konservative, Nye Borgerlige og Liberal Alliance stemte imod.

Vores igangsatte retssag for retten til at leve vegetarisk/vegansk er således fortsat højaktuel og stævningerne er lige på trapperne efter en del forsinkelse, eftersom vi skulle afvente en afgørelse fra Ankestyrelsen, hvori de som forventet ikke gav os medhold, inden sagen kan komme for retten. Vi glæder os til at komme videre med retssagen. Tak til alle jer som har støttet den.

Konstruktiv vejledning om vegetarisk og vegansk kost til børnefamilier har DVF også arbejdet for i årevis, fordi vi er trætte af forældede myter og kede af, at især veganske familier udskammes, fordi de danske myndigheder – uden videnskabelig evidens bag sig – er forbeholdne sammenlignet med myndighederne i vores nabolande. Konsekvensen af manglende konstruktiv vejledning kan i værste fald blive de triste sager med fejrlærning, som ingen ønsker.

I Folketinget er status, at ordførerne er ved at rykke ministeren, som tilbage i december 2020 lovede at se nærmere på den manglende evidens for de forbeholdne danske anbefalinger sammenlignet med de øvrige nordiske lande, men siden er der tilsyneladende intet sket.

Derudover kunne vi sidst på året dele en lille delvist positiv nyhed: I Københavns Kommune er det nu blevet tilladt at få vegansk mad tilberedt i daginstitutionen, dog forudsat at en klinisk diætist involveres inden. Endvidere har veganske familier fremover ret til at tage madpakke med i de kommunale daginstitutioner. Begge dele er et direkte resultat af DVF's vedvarende pres på både myndighederne og kommunen.

Vi fortsætter naturligvis kampen for veganes og vegetarers grundlæggende rettigheder.

PLANTEBASERET VIDENSCENTER: PLANTER OG ØKOLOGI GÅR HÅND I HÅND

Den 1. oktober 2020 etablerede Dansk Vegetarisk Forening sammen med Økologisk Landsforening (ØL) Plantebaseret Videnscenter (PBV) med det formål at styrke vidensgrundlaget for et mere økologisk, plantebaseret fødevarer system fra jord til bord. Nu er første år gået og DVF og ØL har under Plantebaseret Videnscenter gennemført en række projekter indenfor videnscenterets tre indsatsområder:

- 1) Videnskabelse og vidensdeling: Indsigtsanalyser, internationalt engagement, debat, foredrag og gratis materialer.
- 2) Tests og afprøvning – få ny viden i anvendelse: I samarbejde med forskere, forbrugere, landmænd, virksomheder og foodservice.
- 3) Vise vejen til forandring og forankring i praksis. Erfaringsdeling om forbrugerrespons m.m. på tværs af virksomheder, brancher og aktørernes roller i den samlede fødevarekæde.

I denne årsrapport vil vi særligt zoome ind på aktiviteter og resultater fra projekterne 'Netværk for Fremtidens Proteiner i Danmark' og 'En flerstrengt indsats for at fremme vegetariske økologiske produkter' som DVF har været ansvarlig for.

Netværk for

Fremtidens Proteiner i Danmark

Netværket har været en stor succes og i skrivende stund deler mere end 130 deltagere fra mere end 105 aktører deres viden og erfaringer for at fremme en omstilling til planteproteiner til fødevarer – lige fra dyrkning af nye afgrøder til forarbejdning, markedsføring og adfærdssændringer. Projektet er blevet til virkelighed takket været private bidrag fra vores medlemmer samt Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

I 2021 har der været afholdt konferencer, webinarer, matchmaking og netværksmøder omhandlende:

- De nye kostråd: Planteproteiner og evidensen bag
- Matchmaking om innovativt bagværk, energibarer og snacks
- Forskning og produktudvikling i forhold til planteproteiner
- Mød din bælgplante og send den godt ud i landet og verden
- Sådan bliver Danmark verdensførende indenfor plantebaserede fødevarer
- Sådan forebygger vi fremtidige epidemier gennem et mere plantebaseret fødevarer system
- Markedsdata og forbrugeranalyser: Det plantebaserede marked i dag og i fremtiden
- Ingredienser i plantebaserede produkter
- To år med planteproteiner; Hvad skal der ske de næste år?

Som en del af netværkets aktiviteter deltog vi også sammen med Plantebranchen på Folkemødet på Bornholm, hvor vi både afholdt fysiske og onlineaktiviteter. Vi sendte

bl.a. live fra Melstedgård på Bornholm, hvor vi talte om 'Fremtidens guld i den bornholmske muld', og fra en samtale om Plantebaseret iværksætteri.

Et af medlemmerne i netværket, Sven-Erik Jacobsen, Executive Director and Founder, Quinoa Quality, har bl.a. udtalt følgende: *"Jeres netværk virker også som et datingbureau! Vi har i Quinoa Quality, der leverer frø af proteinafgrøder til landmænd, fundet partnere inden for restauration, kantiner, kokke, detailhandel og andre, og udviklet nye projekter med dem. På den måde er vi i gang med at knytte værdikæden sammen, fra avler til forbruger. Dette medvirker til en hurtigere udvikling og markedsføring af de nye afgrøder, vi har så meget brug for".*

Netværket har således bidraget til at styrke sammenhængskræften blandt netværksdeltagere og øge vidensniveauet indenfor plante proteiner til fødevarer. Netværket har også udarbejdet materialerne 'Navngivning af retter' og 'Titelgenerator' til professionelle. Begge materialer kommer med eksempler på, hvordan retter kan navngives, så de appellerer til flest muligt, og hvordan man kan øge salget blot med bedre navngivning af retter. Herudover er der også produceret en række andre publikationer, som du kan finde her: vegetarisk.dk/planteproteiner-publikationer

En flerstrengt indsats for fremme af vegetariske økologiske produkter

Projektet 'En flerstrengt indsats for at fremme vegetariske økologiske produkter' har arbejdet med følgende indsatsområder:

1. Øge udbuddet af økologiske plantebaserede fødevarer i supermarkeder
2. Øget forbrugerefterspørgsel
3. Fremme produktudvikling blandt fødevarereproducenter
4. Styrke afsætning i foodservicesektoren

I projektet er der gennemført matchmaking events indenfor fermentering, plantebaseret convenience samt saucer og dressinger for at øge udbuddet og matche producenter og aftagere, ligesom der i projektet er udarbejdet tre podcasts sammen med Plantetinget om positiv aktivisme med fokus på 1) **hvordan man som forbruger kan inspirere supermarkeder til at indføre flere plantebaserede produkter**, 2) **hvordan man kan få positiv indflydelse på kantinernes madudvalg og opnå store forandringer, ved at gøre udbuddet grønnere** og 3) **hvordan forskellige spisesteder kan gøre menukortene grønnere**.

Ligeledes er der udarbejdet en 'Grøn parathedstest' som med afsæt i nudgingteori skal hjælpe danskere som gerne vil spise mere plantebaseret til at gøre dette.

På baggrund af en række interviews med uddelere fra forskellige supermarkeder, samt en spørgeskemaundersøgelse blandt 251 deltagere omkring sortiment og placering af plantebaserede produkter, er der afholdt møder med alle supermarkeds kæder for at dele disse indsigter, således at både udbud og salg kan øges. En stor del af disse indsigter er samlet i et detailunivers på DVF's hjemmeside: vegetarisk.dk/detail

Indsatsen målrettet foodservice og madprofessionelle har blandt andet resulteret i produktion af **7 læringsvideoer omkring bælgfrugter i professionelle køkkener**. Bælgfrugter spiller nemlig en central rolle i de nye kostråd, hvor anbefalingen er 100 gram om dagen. Dog har mange professionelle ikke tidligere arbejdet med bælgfrugter, hvorfor Plantebaseret Videnscenter i samarbejde med kok Inger Kjærgaard og madformidler Trine Krebs har udarbejdet disse læringsvideoer. Læringsvideoerne er gratis tilgængelige og opdelt i emner, som skal inspirere og vejlede madprofessionelle til at bruge flere bælgfrugter i køkkenet. I forlængelse af læringsvideoerne har det været muligt at tilkøbe forskellige forløb, hvor man bl.a. kan få Trine eller Inger med i køkkenet og afholde Q&A-sessioner. Dette tilbud har bl.a. Aarhus Kommune benyttet sig af.

Udover ovenstående to projekter har ØL i regi af projekterne 'Sort it Out' og 'Styrket afsætning af klimavenlige økologiske proteinafgrøder til konsum' udarbejdet publikationerne '**Danske økologiske proteiner fra mark til mund**' og '**Økologiske grønne proteiner – skønne opskrifter med bælgfrugter**', som begge skal inspirere og gøre professionelle og borgere klogere på bælgfrugter.

Ligeledes har PBV også været med til at samle SEGES, Innovationscenter for Økologisk Landbrug og Comida Fødevarerådgivning om at lave en vejledning vedrørende køb og salg af danske bælgfrugter - om fødevarer sikkerhed, grænseværdier og egenkontrol, hvilket flere avlere og aftager-virksomheder har haft udfordringer med.

Materialet er tilgængeligt på Plantebaseret Videnscenters hjemmeside: plantebaseret-videnscenter.dk/mere-viden/planteproteiner

Nye og fortsatte projekter i 2022

Vi har store ambitioner med Plantebaseret Videnscenter og vi er først lige begyndt. Med udmøntning af midler fra finansloven fra 2020, hvor der var bevilget midler til to puljer med fokus på økologi og plantebaserede fødevarer, har PBV fået bevilget midler til i alt 12 projekter (både nye og eksisterende).

Vi glæder os uendeligt meget over, at Netværk for Fremtidens Proteiner kan fortsætte, nu med et styrket fokus på økologi, ligesom vi også skal fortsætte arbejdet med at fremme afsætning af økologiske vegetariske produkter hos foodservice og detailhandlen mv. Til sammen dækker videnscenteret fra 2022 således en række centrale indsatser fra jord til bord og på LinkedIn kan du løbende få et indblik i Plantebaseret Videnscenters arbejde.

Projekt-indehaver	Projekttitel	Kort beskrivelse
DVF	Fremme af økologiske plantebaserede produkter i fødevaresektoren	Fortsættelse af 2021-projekt: Indsats målrettet detail, grossister, spisesteder og virksomheder samt unge forbrugere. Udbrede viden om plantebaserede trends, nudging m.m.
DVF	Organic Plant Based Expo 2022	Gennemførelse af en økologisk & plantebaseret fødevaremesse, formentlig i Øksnehallen.
DVF	Netværk for Fremtidens Planteproteiner	Fortsættelse og videreudvikling af netværket. Netværksmøder og events med aktører fra fødevare-erhvervet. Netværket har i dag 130 deltagere fra fødevarevirksomheder, primærproducenter, videns-institutioner, organisationer, tænketanke og Klimarådet. Fremover et endnu stærkere fokus på økologi - men favner alle aktører fra jord til bord.
DVF	Danmark som hub for økologiske plante-baserede startups	Generel rådgivning af startups. Forbrugerundersøgelser, smagstests, stader på messer og festivaler, kåring af årets plantebaserede startup, juridisk og finansierings-mæssig rådgivning m.m.
DVF	Stærkere markedsdata om økologiske plante-baserede fødevarer	Udarbejdelse af markedsøkonomiske analyser og beregninger om forbrug, efterspørgsel, produktion, vækst, jobs, m.v. nationalt og internationalt. ØL samt Plantebranchen indgår også i projektet.
ØL og DVF	Udvikling af plantebaseret økologisk eksport	Analyser af de nærmeste eksportmarkeder. Forbrugeranalyser - økologipræferencer i andre lande. Fremme af plantebaseret økologisk eksport.
DVF	PlantPro	Stort forskningsprojekt (2021-2024), hvor PBV/DVF indgår. Projektet fokuserer bl.a. på nudging i online handel for fremme af klimavenlige valg og nudging på spisesteder.
DVF	Divinfood	Stort EU projekt (2022-2027), hvor PBV/DVF indgår. Projektet omhandler at fremme en diversitet af afgrøder, særligt proteinafgrøder. SEGES er med som anden dansk partner.
ØL	Klimaeffekt i professionelle køkkener gennem grøn omlægning og Det Økologiske Spisemærke	Datagrundlag til brug for Det Økologiske Spisemærke - med særlig fokus på effekten af klimabelastning for fødevareindkøb. Dokumentation for hvad skiftet til økologi betyder i sin helhed for køkkenernes klimabelastning.
ØL	Grøn forretning: Planterne kommer	Udfordring: for lidt grønt på buffeten i kantinerne, mere viden og inspiration til kantinerne, afprøvning i praksis og dernæst forankring.
ØL	Køkkenomlægning – det økologiske spisemærke	To projekter med kobling til Holbæk og Samsø Kommune – omlægning af køkkener til mere økologi.
ØL	Afsætning af lokalt dyrkede planteproteiner til konsum	Fortsættelse af 2021-projekt: arbejder langs leverandør-kæden med motivation af avlere, virksomheder og grossister i forhold til lokalt dyrkede planteproteiner. Gennem projektet faciliteres processerne ved at anviser løsninger på udfordringer i værdikæden og ved at hjælpe med matchmaking, så enderne i de forskellige leverandørkæder når sammen.

NY VIDEN SAT I SPIL

I 2021 fejrede vi Bælgfrugternes Dag den 10. februar med et webinar med overskriften 'Lær bælgfrugterne bedre at kende'. Vi mener nemlig, at dagen er en perfekt anledning til, at danskerne lærer bælgfrugterne bedre at kende – særligt i lyset af, at ét af de nye kostråd lyder, at vi dagligt skal spise 100 gram bælgfrugter. På nuværende tidspunkt spiser hver dansker i gennemsnit 5 gram bælgfrugter dagligt. Webinaret satte således fokus på hvilke bælgfrugter vi kan dyrke og allerede dyrker i Danmark, sundhedsfordele ved at spise bælgfrugter, og hvilke gode næringsstoffer disse indeholder, og ikke mindst hvordan vi tilbereder og anvender bælgfrugter i vores hverdagsretter.

Dag 1	Dag 2
✓ En hjemmelavet bolle med 15 g med hvide bønner ✓ Hjemmelavet muslibar med 15 g røde linser ✓ Pita og falafel à 70 g kikærter	✓ Morgensmoothie med 20 g hvide bønner ✓ Et stykke linselasagne med 80 g røde linser
	

Covid-19 har også i 2021 været en nærværende faktor i vores liv. I DVF er vi fortsat gået forrest med at præsentere studier, som har undersøgt sammenhængen mellem kosten og Covid-19. I denne forbindelse havnede vi på "forsiden" af TjekDet, da de lavede et faktatjek af et opslag, som vi havde lavet på Facebook vedrørende et studie fra Indien. Efter flere klager fra os anerkendte TjekDet, at de havde begået flere fejl, og desuden at deres overskrift og konklusion ikke var retvisende – for forskerne bag studiet konkluderede selv, at vegetarisme "syntes at være beskyttende". Vi er naturligvis ikke ufejlbarlige, men vi gør vores bedste for at være grundige, når vi deler den slags, og vi mener, at vi har delt studiet retvisende og på en fair måde - inklusive links til de originale kilder og med nuancer. Og efterfølgende har to andre af hinanden uafhængige stu-

dier fra USA og Europa også påvist en klar sammenhæng: Der er markant lavere risiko for alvorlige Covid-19-forløb, hvis man spiser meget eller helt plantebaseret. Det er i øvrigt på alle måder sandsynligt at kosten spiller en central rolle for risikoen for at blive alvorligt syg af covid-19. Det skyldes, at mange af de sygdomme, som er forbundet med alvorlige forløb – f.eks. forhøjet blodtryk og andre hjerte-kar-sygdomme samt diabetes – er sygdomme, som en plantebaseret kost er med til at forebygge.

Ligeledes var en konference på Christiansborg, under Netværk for Fremtidens Plante-proteiner i Danmark, dedikeret til, hvordan vi forebygger fremtidige epidemier via et mere plantebaseret fødevarer-system, med en række forskere fra ind- og udland som oplægsholdere.

Dr. Michael Greger var som altid også veloplagt og klar i mælet, da han deltog i vores live Q&A-session til et webinar om kostens betydning i forhold til de 15 mest hyppige årsager til, at amerikanerne dør, torsdag den 27. maj 2021. Vi håber fortsat, at vi kan byde Dr. Greger velkommen til København en gang i fremtiden. På nuværende tidspunkt har han dog ikke annonceret et tidspunkt for sin næste Europaturné.

I efteråret 2021, inspireret af dokumentaren 'Seaspiracy', har vi udarbejdet en stor kampagne på Facebook omhandlende erhvervsfiskeri og dets skyggesider. I forbindelse med kampagnen har vi også fået opdateret hjemmesiden med information om dette emne. Fisk er nemlig ofte et overset emne, når vi taler om at reducere vores kødforbrug. Både erhvervsfiskeri og dambrug har store konsekvenser både i forhold til klima, miljø og dyrevelfærd, hvorfor det er relevant at få sat fokus på, og samtidig oplyse, hvilke andre ernæringskilder som findes til f.eks. omega-3.

FLERE OG BEDRE PRODUKTER PÅ HYLDERNE

I 2021 gennemførte vi igen vores store plantebaserede forbrugerundersøgelse. Den Plantebaserede Forbrugeranalyse er Danmarks største undersøgelse om karakteristika, motiver, udfordringer, efterspørgsler og præferencer blandt 3.800 forbrugere, som har få kødfrie dage, er fleksitarer, vegetarer eller veganere.

Forbrugerundersøgelsen er et vigtigt værktøj i vores dialog og samarbejde med erhvervslivet – mange tak til alle, der har besvaret den. Undersøgelsen har indgået i vores 1:1 møder med supermarkederne, som vi har afholdt i sidste halvår af 2021, koblet med en anden undersøgelse om placering af plantebaserede produkter.

Igen i år fik vi uddelt en række priser i forbindelse med vores årlige supermarkedsundersøgelse, hvor vi kårer de bedste danske supermarkeder i forhold til deres udvalg, herunder økologi og priser på plantebaserede produkter. Der blev fundet vindere i kategorierne 'Årets plantebaserede supermarked', 'Årets plantebaserede discount supermarked', 'Bedst i pris' og 'Årets højdespringer'. Ligeledes fik vi også uddelt priser for 'Årets bedste plantebaserede produkt' og 'Årets nye økologiske plantebaserede pro-

dukt' og 'Årets nye plantebaserede produkt'. Generelt er udvalget forbedret, og vi oplever, at supermarkederne i stigende grad lytter til vores anbefalinger. Vi arbejder således fortsat på at få et bredt og varieret sortiment af plantebaserede produkter i forskellige prisklasser og relevante placeringer i alle supermarkeder – og med hjælp til hvordan disse anvendes. Dette ser vi som centralt for, at flere får kendskab til disse produkter og tilvælger dem.

Også i 2021 er 'Det Grønne Hjerte' (DGH) samt V-label, som vi administrerer i Danmark, kommet på endnu flere produkter, hvilket gør det nemmere for forbrugerne at se, om et produkt er vegetarisk eller vegansk, ligesom det for virksomhederne er med til at skabe gennemsigtighed for deres produkter. Kendskabsgraden i forhold til DGH er i 2021 øget blandt de unge fra 40 % i 2020 til 43 % i 2021, mens kendskabsgraden blandt de 18-70-årige fortsat ligger på 24 %. Vi har dog en målsætning om, at dette tal skal stige yderligere, så det bliver endnu nemmere og tryggere for forbrugerne at handle disse produkter

Vi har også indgået en samarbejdsaftale med firmaet SGS om inspektion af de virksomheder, som anvender vores to mærkningsordninger. Vi glæder os til samarbejdet og sammen med dem at udvikle vores audits.

VI HAR BEHOV FOR FLERE 'REBÆLGER'

I juni 2021 offentliggjorde vi vores nye digitale læringsunivers 'Rebælg', hvor skoleelever kan lære om bælgfrugter med afsæt i kostrådernes anbefalinger om, at vi gerne skal spise 100 gram bælgfrugter om dagen. Læringsuniverset er målrettet skoleelever fra 4.-8. klasse i faget madkundskab og udarbejdet af de to studerende i Ernæring og Sundhed på Metropol i København, Kristina Nielsen og Kasper Rebie, i samarbejde med DVF og klinisk diætist Maria Felding. Læringsuniverset består af tre undervisningsmoduler, hvor eleverne lærer, hvad der definerer bælgfrugter, hvor de stammer fra, samt hvilke sundheds-, klima-, og miljømæssige fordele, der knytter sig til bælgfrugter. Gennem læringsrige videoer, informationsrig tekst, tekst som kan blive oplæst, opsummerende quizzer samt inspirerende opskrifter til køkkenet, vil eleverne blive ægte rebælg'ere. "Rebælg" er gratis at anvende og kan findes på Rebaelg.dk.

Vi har afholdt 56 workshops i skoleprojektet 'Mad og miljøet på skoleskemaet' i 2021 – flest i fysisk format, men også nogle online. I alt er det blevet til 588 workshops siden vi startede, og vi har været ude hos 14.000 skoleelever. Der er sket meget, siden vi startede skoleprojektet, og andre aktører er også kommet på banen. Derfor vil vi i 2022 søge midler til at videreudvikle skoleprojektet og inddrage alle de input, vi har indsamlet gennem årene, så vi kan skabe et opdateret og nyudviklet materiale. Vi vil fortsætte med at afholde workshops i det omfang, skoler rækker ud til os, og vi har mulighed for at finde en oplægsholder til disse.

DVF's generalsekretær har i flere omgange været ude og holde oplæg på landbrugsskoler samt for elever på Slagteriskolen i Roskilde. Formålet har været at give eleverne et indblik i fremtidens fødevarer og samtidig få en forståelse for verden, som den ser ud for landbrugselever og slagterielever. For begge målgrupper har vores anbefaling været, at hvis de vil arbejde med produkter, der kommer fra dyr, bør de satse på de dyre produkter fra økologiske eller fritgående dyr – og ellers bør de overveje at uddanne sig med fokus på planter i stedet.

Sådanne oplæg mener vi har stor værdi, da vi i DVF kommer ud og taler med dem som arbejder i landbruget og industrien, og som kan være med til at skubbe på udviklingen henimod flere plantebaserede måltider. Under alle omstændigheder bidrager oplæggene og dialogen til at bygge bro og aflive fordomme om vegetarer og veganere.

To tredjedele af landbrugseleverne svarede til sidst, at de var interesserede i at dyrke planteproteiner til menneskeføde – og tilsvarende tilkendegav to tredjedele af slagterieleverne, at de selv vil begynde at spise mere grønt.

FEJRING AF DVF'S 125 ÅRS JUBILÆUM

Gennem hele 2021 har vi glædet os til at fejre DVF's 125 års jubilæum, og der er lagt mange kræfter i at planlægge og afvikle forskellige arrangementer, som skulle markere denne store dag til glæde for medlemmer, professionelle samarbejdspartnere og alle, som er interesserede i den plantebaserede dagsorden.

Fejringen af DVF's 125 års jubilæum startede med vores jubilæumshæfte, hvor vi fortæller om DVF's historie og indflydelse gennem 125 år og nogle af de mange både pragmatiske og idealistiske ildsjæle, som har været en del af DVF gennem tiden.

Onsdag den 24. november inviterede vi vores professionelle samarbejdspartnere til en aften med oplæg og netværksmuligheder, og der blev serveret lækkerier indenfor plantebaseret mad, snacks, søde sager og drikke takket være en række sponsorer fra vores samarbejdspartnere.

Jubilæet blev ligeledes fejret med en officiel modtagelse på Københavns Rådhus onsdag den 8. december. Her skabte den smukke rådhusal en fantastisk ramme for fejringen sammen med alle de ca. 130 fremmødte. Til fejringen blev der holdt en række taler ved stå Kultur- og Fritidsborgmester Franciska Rosenkilde (Alternativet) som har været primus motor på Københavns grønne mad- og måltidsstrategi, medlem af borgerrepræsentationen Niko Grünfeld (Frie Grønne), Emil Andersen fra Planteslagterne, samt DVF's bestyrelsesleder, Susanne Høyer og DVF's generalsekretær Rune-Christoffer Dragsdahl.

Årets sidste fejring, for vi håber at der kommer flere i 2022, var et webinar med de to plantebaserede eksperter, professor Colin Campbell og Dr. Neal Barnard. På webinaret holdt professor Campbell et oplæg med titlen 'En ny definition af ernæring: Hvorfor skal vi spise mad lavet af hele planter?' mens titlen på Dr. Barnards oplæg var "Hvad sker der, når mennesker skifter animalske fødevarer ud med planter?". Det var en fornøjelse at høre disse to eksperter øse ud af deres viden om vigtigheden af at spise plantebaseret.

VORES HÅB OG ØNSKER FOR 2022

Der venter fortsat meget arbejde forude, men vi er på vej.

Vi glæder os til at fortsætte og uddybe de mange frugtbare professionelle samarbejder, som vi har fået etableret over de sidste par år. Her vil vi særligt fremhæve vores tætte samarbejde med Plantebranchen, Økologisk Landsforening og Food Innovation House, foruden en lang række organisationer indenfor både miljø og fødevarer.

2022 forventer vi også bliver året, hvor hhv. klimaretssagen mod Danish Crown og retten til en grøn valgmulighed kommer for domstolene. Udfaldet af begge retssager, når de bliver afgjort, får uden tvivl stor betydning. Vi oplever stor opmærksomhed fra medierne for at dække begge retssager, hvilket vi også håber kan skabe yderligere opmærksomhed omkring de udfordringer, som hver retssag er et udtryk for.

En vigtig indsats bliver også at sikre, at landbrugsaftalens plantebaserede del føres ud i livet på bedst mulig vis. Det skal for eksempel sikres, at den nye fond med 675 millioner kroner til at fremme plantebaserede fødevarer bliver visionær, og at den nationale handlingsplan for plantebaserede fødevarer bliver fagligt velkvalificeret.

I 2022 kommer vi til at arbejde mere med at dele vores erfaringer med andre lande og organisationer i forhold til at skabe strukturelle forandringer politisk. Dette gør vi for, at vi også i en global kontekst kan bidrage til flere plantebaserede måltider og omstilling til et mere plantebaseret fødevarer-system.

Når vi når efteråret 2022, glæder vi os til at åbne dørene for Organic Plant Based Expo i København. Expo'en bliver udstillingsvindue for økologiske plantebaserede produkter og ikke mindst med et spændende program og masser af lækker plantebaseret mad. Den entusiasme og glæde, som skabes til en sådan begivenhed, har både betydning, når vi gerne vil skubbe på den grønne omstilling, og som samlingspunkt for alle os som elsker plantebaseret mad og nye spændende produkter.

Vi vil til sidst rette en kæmpe tak til jer alle – medlemmer, bidragydere, frivillige, ansatte og samarbejdspartnere. Sammen har vi skabt historiske resultater i 2021, og vi glæder os til at skabe endnu flere i 2022 og fremover. Vi vil arbejde på, at endnu flere får kendskab til DVF, og vi håber, at endnu flere vil støtte op om vores arbejde - for jo flere vi er, jo større forskel kan vi gøre.

Tak for jeres støtte i 2021. I ønskes alle et grønt og berigende nyt år!

DU KAN STØTTE DANSK VEGETARISK FORENINGS ARBEJDE PÅ FØLGENDE MÅDER:

- 🌱 Via hjemmesiden: vegetarisk.dk/bidrag
- 🌱 MobilePay til 25419
- 🌱 Kontooverførsel til 8401 1760307

Bidrag kan trækkes fra i skat. Skriv til regnskab@vegetarisk.dk for yderligere information om skattefradrag.

